Kingdom of Thailand

☞ EDICT OF GOVERNMENT ☜

In order to promote public education and public safety, equal justice for all, a better informed citizenry, the rule of law, world trade and world peace, this legal document is hereby made available on a noncommercial basis, as it is the right of all humans to know and speak the laws that govern them.

TCPS 1103-2555 (2012) (Thai): HEE SHIRT (LOA SONG STYLE)

BLANK PAGE

BRUTUM FULMEN

IGNORANTIA JURIS NON EXCUSAT

PROTECTED BY COPYRIGHT

มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน

THAI COMMUNITY PRODUCT STANDARD

มผช.๑๑๐๓/๒๕๕๕

เสื้อฮี

BLOUSES OR SHIRTS, HEE STYLE

สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม

กระทรวงอุตสาหกรรม

ICS 61.020 ISBN 978-616-231-336-3

มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน
เสื้อฮี

มผช.๑๑๐๓/๒๕๕๕

สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม
กระทรวงอุตสาหกรรม ถนนพระรามที่ ๖ กรุงเทพฯ ๑๐๔๐๐
โทรศัพท์ ๐-๒๒๐๒-๓๓๖๓-๔

ประกาศสำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม
ฉบับที่ ๑๗๒๖ (พ.ศ. ๒๕๕๔)
เรื่อง ยกเลิกและกำหนดมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน
เสื้อฮี

โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน เสื้อฮี มาตรฐานเลขที่ มผช.๑๑๐๓/๒๕๔๘ และคณะอนุกรรมการพิจารณามาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน คณะที่ ๒ มีมติในการประชุมครั้งที่ ๑๙-๑/๒๕๕๕ เมื่อวันที่ ๒๒ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๕ ให้ยกเลิกมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน เสื้อฮี มาตรฐานเลขที่ มผช. ๑๑๐๓/๒๕๔๘ และกำหนดมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน เสื้อฮี ขึ้นใหม่

สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมจึงออกประกาศยกเลิกประกาศสำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม ฉบับที่ ๑๑๒๒ (พ.ศ.๒๕๔๘) ลงวันที่ ๑๗ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๘ และออกประกาศกำหนดมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน เสื้อฮี มาตรฐานเลขที่ มผช.๑๑๐๓/๒๕๕๕ ขึ้นใหม่ ดังมีรายละเอียดต่อท้ายประกาศนี้

ทั้งนี้ ให้มีผลบังคับใช้นับแต่วันที่ประกาศ เป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ ๒๒ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๕

นายณัฐพล ณัฏฐสมบูรณ์
เลขาธิการสำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม

มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน
เสื้อฮี

๑. ขอบข่าย

๑.๑ มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนนี้ครอบคลุมเฉพาะเสื้อฮีหญิงและเสื้อฮีชายที่ตัดเย็บจากผ้าทอมือลายขัด ซึ่งใช้เส้นด้ายที่ทำจากเส้นใยธรรมชาติ เส้นใยประดิษฐ์ และเส้นใยผสม

๒. บทนิยาม

ความหมายของคำที่ใช้ในมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนนี้ มีดังต่อไปนี้

๒.๑ เสื้อฮีหญิง หมายถึง เสื้อสำหรับผู้หญิงชาวลาวโซ่งใช้สำหรับสวมใส่ในงานพิธีกรรม เช่น พิธีแต่งงาน พิธีขึ้นบ้านใหม่ พิธีศพ มีสีกรมท่าถึงสีดำ ลักษณะเป็นเสื้อตัวหลวม สวมหัว คอวี แขนสั้นหรือแขนสามส่วน ความยาวเสื้อคลุมสะโพก ด้านนอกของเสื้อตกแต่งด้วยแถบผ้ารูปสามเหลี่ยมลวดลายเรขาคณิตและลักษณะยาวเรียวจากไหล่ถึงบริเวณหน้าอก (หรือที่เรียกว่า "ซอน") และบริเวณปลายแขนตกแต่งด้วยแถบผ้าสีต่าง ๆ และตกแต่งใต้วงแขนด้วยแถบผ้ารูปสามเหลี่ยมลวดลายเรขาคณิต ส่วนด้านในของเสื้อบริเวณคอเสื้อ ปลายแขนเสื้อ ชายเสื้อ และตะเข็บเสื้อตกแต่งให้สวยงามด้วยการตัดต่อแถบผ้าสีต่าง ๆ ลักษณะลวดลายเรขาคณิต ดังตัวอย่างรูปที่ ๑

๒.๒ เสื้อฮีชาย หมายถึง เครื่องแต่งกายสำหรับผู้ชายชาวลาวโซ่งใช้สำหรับสวมใส่ในงานพิธีกรรม เช่น พิธีแต่งงาน พิธีขึ้นบ้านใหม่ พิธีศพ มีสีกรมท่าถึงสีดำ ลักษณะเป็นเสื้อตัวหลวม คอกลมป้ายหรือคอตั้ง ผ่าหน้า ด้านนอกของเสื้อบริเวณคอด้านหน้ามีแถบผ้าต่อป้ายจากขวามาซ้ายและยึดติดด้วยวัสดุเกาะเกี่ยว แขนยาวแทรกเป้าและตกแต่งใต้วงแขนด้วยแถบผ้ารูปสี่เหลี่ยมลวดลายเรขาคณิต ความยาวเสื้อคลุมสะโพก ผ่าข้างทั้งสองด้าน บริเวณคอเสื้อและตะเข็บข้างตัวตกแต่งให้สวยงามด้วยการปักและตัดต่อด้วยแถบผ้าสีต่าง ๆ ลักษณะลวดลายเรขาคณิต ส่วนด้านในของเสื้อบริเวณชายเสื้อและตะเข็บข้างตัวเสื้อตกแต่งให้สวยงามด้วยแถบผ้าสีต่าง ๆ ลักษณะลวดลายเรขาคณิต ดังตัวอย่างรูปที่ ๒

๒.๓ ชาวลาวโซ่ง หมายถึง ชนเผ่าหนึ่งหรือเรียกว่า ชาวไทดำหรือชาวไททรงดำ ที่มีถิ่นฐานดั้งเดิมอยู่ในสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามและสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ปัจจุบันอาศัยอยู่ในจังหวัดสุพรรณบุรี ราชบุรี นครปฐม เพชรบุรี และกาญจนบุรี

๒.๔ เส้นใยธรรมชาติ (natural fibres) หมายถึง เส้นใยที่มาจากพืช เช่น ฝ้าย ลินิน และเส้นใยที่มาจากสัตว์ เช่น ขนสัตว์ ไหม

๒.๕ เส้นใยประดิษฐ์ (man-made fibres) หมายถึง เส้นใยสังเคราะห์ (synthetic fibres) เช่น ไนลอน พอลิเอสเทอร์ อะคริลิก และเส้นใยกึ่งสังเคราะห์ (regenerated fibres) เช่น แอซีเทต วิสโคส (เรยอน)

๒.๖ เส้นใยผสม หมายถึง เส้นใยตั้งแต่ ๒ ชนิดขึ้นไปผสมกัน โดยอาจเป็นเส้นใยธรรมชาติผสมกับเส้นใยธรรมชาติ เส้นใยธรรมชาติผสมกับเส้นใยประดิษฐ์ หรือเส้นใยประดิษฐ์ผสมกับเส้นใยประดิษฐ์ เช่น ฝ้ายผสมกับไหม ฝ้ายผสมพอลิเอสเทอร์ วิสโคสผสมพอลิเอสเทอร์

ด้านนอก

ด้านใน

รูปที่ ๑ ตัวอย่างเสื้อฮีหญิง
(ข้อ ๒.๑)

ด้านนอก

ด้านใน

รูปที่ ๒ ตัวอย่างเสื้อฮีชาย
(ข้อ ๒.๒)

๓. ประเภท

๓.๑ เสื้อฮี แบ่งออกเป็น ๒ ประเภท คือ
๓.๑.๑ เสื้อฮีหญิง
๓.๑.๒ เสื้อฮีชาย

๔. คุณลักษณะที่ต้องการ

๔.๑ ลักษณะทั่วไป

ต้องสะอาด เรียบร้อย ประณีต สวยงาม ตัวเสื้อต้องใช้ผ้าตามแนวเส้นด้ายยืนและไม่มีข้อบกพร่องหรือตำหนิที่มีผลต่อการใช้งาน เช่น รู ด้ายขาด รอยแยก ด่าง เปรอะเปื้อน

การทดสอบให้ทำโดยการตรวจพินิจ

๔.๒ เอกลักษณ์

ต้องมีลักษณะเฉพาะของเสื้อฮี ดังนี้

๔.๒.๑ เสื้อฮีหญิง

มีสีกรมท่าถึงสีดำ เป็นเสื้อตัวหลวม สวมหัว สวมหัว คอวี แขนสั้นหรือแขนสามส่วน ความยาวเสื้อคลุมสะโพก ด้านนอกของเสื้อตกแต่งด้วยแถบผ้ารูปสามเหลี่ยมลวดลายเรขาคณิตและลักษณะยาวเรียวจากไหล่ถึงบริเวณหน้าอก ปลายแขนตกแต่งด้วยแถบผ้าสีต่าง ๆ และใต้วงแขนตกแต่งด้วยแถบผ้ารูปสามเหลี่ยมลวดลายเรขาคณิต ส่วนด้านในของเสื้อบริเวณคอเสื้อ ปลายแขนเสื้อ ชายเสื้อ และตะเข็บเสื้อตกแต่งให้สวยงามด้วยการตัดต่อแถบผ้าสีต่าง ๆ ลักษณะลวดลายเรขาคณิต

๔.๒.๒ เสื้อฮีชาย

มีสีกรมท่าถึงสีดำ เป็นเสื้อตัวหลวม คอกลมป้ายหรือคอตั้ง ผ่าหน้า ด้านนอกของเสื้อบริเวณคอด้านหน้ามีแถบผ้าต่อป้ายจากขวามาซ้ายและยึดติดด้วยวัสดุเกาะเกี่ยว แขนยาวแทรกเป้าและตกแต่งใต้วงแขนด้วยแถบผ้ารูปสี่เหลี่ยมลวดลายเรขาคณิต ความยาวเสื้อคลุมสะโพก ผ่าข้างทั้งสองด้าน บริเวณคอเสื้อและตะเข็บข้างตัวตกแต่งให้สวยงามด้วยการปักและตัดต่อด้วยแถบผ้าสีต่าง ๆ ลักษณะลวดลายเรขาคณิต ส่วนด้านในของเสื้อบริเวณชายเสื้อและตะเข็บข้างตัวเสื้อตกแต่งให้สวยงามด้วยแถบผ้าสีต่าง ๆ ลักษณะลวดลายเรขาคณิต

การทดสอบให้ทำโดยการตรวจพินิจ

๔.๓ การเย็บ

๔.๓.๑ ตะเข็บส่วนต่าง ๆ ต้องเรียบร้อย แน่น ไม่หลุดลุ่ยง่าย ฝีเข็มสม่ำเสมอทั้งด้านนอกและด้านในตัวเสื้อ ไม่ตึงหรือรั้ง และไม่น้อยกว่า ๔๐ ฝีเข็มต่อความยาว ๑๐ เซนติเมตร กรณีเย็บด้วยมือต้องไม่น้อยกว่า ๓๔ ฝีเข็มต่อความยาว ๑๐ เซนติเมตร

๔.๓.๒ ริมผ้าด้านในของตะเข็บ ต้องเก็บริมให้เรียบร้อย

๔.๓.๓ กรณีที่มีการติดกระดุมหรือวัสดุเกาะเกี่ยว ต้องประณีต เรียบร้อย ติดแน่น และเหมาะสมกับแบบและเนื้อผ้า กรณีเป็นโลหะต้องไม่มีสนิม

๔.๓.๔ กรณีที่มีการปักหรือตกแต่งด้วยผ้าหรือวัสดุอื่น ต้องประณีต สวยงาม ลวดลายถูกต้องตามลักษณะลาย ติดแน่น และเหมาะสมกับเนื้อผ้า

การทดสอบให้ทำโดยการตรวจพินิจและการวัด

๔.๔ ชนิดเส้นใยของผ้าทอที่ใช้

ต้องเป็นไปตามที่ระบุไว้ที่ฉลาก

การทดสอบให้ปฏิบัติตามข้อ ๘.๒

๔.๕ ความเป็นกรด-ด่าง

ต้องอยู่ระหว่าง ๕.๐ ถึง ๗.๕

การทดสอบให้ปฏิบัติตาม ISO 3071

๔.๖ สีเอโซที่ให้แอโรแมติกแอมีน ๒๔ ตัว (รายละเอียดดังในภาคผนวก ก.) (ยกเว้นสีย้อมธรรมชาติ)

ต้องไม่เกิน ๓๐ มิลลิกรัมต่อกิโลกรัม

การทดสอบให้ปฏิบัติตาม EN 14362 Part 1 และ EN 14362 Part 2

๔.๗ การเปลี่ยนแปลงขนาดภายหลังการซักและทำให้แห้ง

ต้องไม่เกินร้อยละ ๕

การทดสอบให้ปฏิบัติตามมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม วิธีทดสอบสิ่งทอ เล่ม ๒๑ การเปลี่ยนแปลงขนาดภายหลังการซักและทำให้แห้ง มาตรฐานเลขที่ มอก.๑๒๑ เล่ม ๒๑ ซักโดยใช้เครื่องซักผ้าแบบ ก. (เครื่องซักผ้าแบบบรรจุด้านหน้า) เลขที่วิธีทดสอบเทียบเท่าการซักด้วยมือ และทำให้แห้งโดยวิธีแขวนราว

๔.๘ ความคงทนของสีต่อการซัก

ต้องไม่น้อยกว่าเกรย์สเกลระดับ ๓ ทั้งการเปลี่ยนสีและการเปื้อนสี กรณีย้อมสีธรรมชาติต้องไม่น้อยกว่าเกรย์สเกลระดับ ๒-๓ กรณีที่มีลายปักสีขาวหรือสีอ่อนและสีเข้มปนกัน สีเข้มต้องไม่ตกติดสีขาวหรือสีอ่อนของเสื้อฮีให้เห็นอย่างชัดเจน

การทดสอบให้ปฏิบัติตามมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม วิธีทดสอบสิ่งทอ เล่ม ๓ ความคงทนของสีต่อการซักด้วยสบู่หรือสบู่และโซดา มาตรฐานเลขที่ มอก.๑๒๑ เล่ม ๓ โดยใช้วิธีทดสอบ A (1) ในกรณีที่มีลายปัก การเตรียมตัวอย่างให้ตัดชิ้นทดสอบส่วนที่มีลายปักด้วย

๔.๙ ความคงทนของสีต่อเหงื่อ ทั้งสภาพกรดและสภาพด่าง

ต้องไม่น้อยกว่าเกรย์สเกลระดับ ๓ ทั้งการเปลี่ยนสีและการเปื้อนสี กรณีย้อมสีธรรมชาติต้องไม่น้อยกว่าเกรย์สเกลระดับ ๒-๓ กรณีที่มีลายปักสีขาวหรือสีอ่อนและสีเข้มปนกัน สีเข้มต้องไม่ตกติดสีขาวหรือสีอ่อนของเสื้อฮีให้เห็นอย่างชัดเจน

การทดสอบให้ปฏิบัติตามมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม วิธีทดสอบสิ่งทอ เล่ม ๔ ความคงทนของสีต่อเหงื่อทั้งสภาพกรดและสภาพด่าง มาตรฐานเลขที่ มอก.๑๒๑ เล่ม ๔ ในกรณีที่มีลายปัก การเตรียมตัวอย่างให้ตัดชิ้นทดสอบส่วนที่มีลายปักด้วย

๔.๑๐ ความคงทนของสีต่อการขัดถู ทั้งสภาพเปียกและสภาพแห้ง (ยกเว้นบริเวณที่มีลายปัก)

ต้องไม่น้อยกว่าเกรย์สเกลระดับ ๓ เฉพาะการเปื้อนสี กรณีย้อมสีธรรมชาติทดสอบเฉพาะสภาพแห้งและต้องไม่น้อยกว่าเกรย์สเกลระดับ ๒-๓

การทดสอบให้ปฏิบัติตามมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม วิธีทดสอบสิ่งทอ เล่ม ๕ ความคงทนของสีต่อการขัดถู มาตรฐานเลขที่ มอก.๑๒๑ เล่ม ๕

๔.๑๑ ความคงทนของสีต่อแสงซีนอนอาร์ก เมื่อเทียบกับผ้าบลูวูลมาตรฐาน (ยกเว้นผ้าย้อมสีธรรมชาติ)

ต้องไม่น้อยกว่าระดับ ๓-๔

การทดสอบให้ปฏิบัติตามมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม วิธีทดสอบสิ่งทอเล่ม ๒ ความคงทนของสีต่อแสงซีนอนอาร์ก มาตรฐานเลขที่ มอก.๑๒๑ เล่ม ๒

๕. การบรรจุ

๕.๑ ให้หุ้มห่อหรือบรรจุเสื้อฮีในบรรจุภัณฑ์ที่เหมาะสม สะอาด แห้ง เรียบร้อย และสามารถป้องกันความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นกับเสื้อฮีได้

การทดสอบให้ทำโดยการตรวจพินิจ

๖. เครื่องหมายและฉลาก

๖.๑ ที่ฉลากหรือบรรจุภัณฑ์เสื้อฮีทุกหน่วย อย่างน้อยต้องมีเลข อักษร หรือเครื่องหมายแจ้งรายละเอียดต่อไปนี้ให้เห็นได้ง่าย ชัดเจน

(๑) ชื่อผลิตภัณฑ์ (ตามชื่อ มผช.)

(๒) ประเภท

(๓) ชนิดเส้นใยของผ้าทอที่ใช้

(๔) กรณีใช้ผ้าทอย้อมสีธรรมชาติ ให้ระบุ พร้อมส่วนของพืชที่ใช้ เช่น สีดำจากผลมะเกลือ

(๕) เดือน ปีที่ทำ

(๖) ข้อแนะนำในการดูแลรักษา (ถ้ามี) เช่น แยกซักกับผ้าสีอื่น

(๗) ประวัติผลิตภัณฑ์ (ถ้ามี)

(๘) ชื่อผู้ทำ หรือสถานที่ทำ พร้อมสถานที่ตั้ง หรือเครื่องหมายการค้าที่จดทะเบียน

ในกรณีที่ใช้ภาษาต่างประเทศ ต้องมีความหมายตรงกับภาษาไทยที่กำหนดไว้ข้างต้น

ตัวอย่างการแสดงฉลาก

เสื้อฮี ประเภทเสื้อฮีหญิง

เอกลักษณ์ มีสีดำ เสื้อสวมหัว ตัวหลวม คอวี แขนสามส่วน ความยาวเสื้อคลุมสะโพก ด้านนอกของตัวเสื้อจากไหล่ถึงหน้าอกตกแต่งด้วยแถบผ้ารูปสามเหลี่ยมลวดลายเรขาคณิต (ซอน) ปลายแขนและใต้วงแขนตกแต่งด้วยแถบผ้าสีรูปสามเหลี่ยมลวดลายเรขาคณิต ด้านในของตัวเสื้อบริเวณคอเสื้อ ปลายแขนเสื้อ ชายเสื้อ และตะเข็บเสื้อตกแต่งด้วยการตัดต่อแถบผ้าสีลักษณะลวดลายเรขาคณิต

ชนิดเส้นใยผ้าทอที่ใช้ ฝ้าย ร้อยละ ๑๐๐

ผ้าทอมือลายขัด สีย้อมธรรมชาติ สีดำจากผลมะเกลือ

ประวัติ/ตำนาน (ถ้ามี)

เดือนปีที่ทำ

ข้อแนะนำในการดูแลรักษา เช่น แยกซักกับผ้าสีอื่น

ชื่อผู้ทำ ..... ที่อยู่ .....

๗. การชักตัวอย่างและเกณฑ์ตัดสิน

๗.๑ รุ่น ในที่นี้ หมายถึง เสื้อฮีประเภทเดียวกัน ทำจากวัสดุเดียวกัน โดยกรรมวิธีเดียวกัน ที่ทำหรือส่งมอบหรือซื้อขายในระยะเวลาเดียวกัน

๗.๒ การชักตัวอย่างและการยอมรับ ให้เป็นไปตามแผนการชักตัวอย่างที่กำหนดต่อไปนี้

๗.๒.๑ การชักตัวอย่างและการยอมรับสำหรับการทดสอบลักษณะทั่วไป เอกลักษณ์ การเย็บ การบรรจุ และเครื่องหมายและฉลาก ให้ชักตัวอย่างโดยวิธีสุ่มจากรุ่นเดียวกัน จำนวน ๒ ตัวอย่าง เมื่อตรวจสอบแล้วตัวอย่างต้องเป็นไปตามข้อ ๔.๑ ถึงข้อ ๔.๓ ข้อ ๕. และข้อ ๖. ทุกรายการ จึงจะถือว่าเสื้อฮีรุ่นนั้นเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด

๗.๒.๒ การชักตัวอย่างและการยอมรับสำหรับการทดสอบชนิดเส้นใยของผ้าทอที่ใช้ ความเป็นกรด-ด่าง สีเอโซที่ให้แอโรแมติกแอมีน ๒๔ ตัว (ยกเว้นสีย้อมธรรมชาติ) การเปลี่ยนแปลงขนาดภายหลังการซักและทำให้แห้ง ความคงทนของสีต่อการซัก ความคงทนของสีต่อเหงื่อ ความคงทนของสีต่อการขัดถู (ยกเว้นบริเวณที่มีลายปัก) และความคงทนของสีต่อแสงซีนอนอาร์ก (ยกเว้นผ้าย้อมสีธรรมชาติ) ให้ใช้ตัวอย่างที่ผ่านการทดสอบตามข้อ ๗.๒.๑ แล้ว จำนวน ๑ ถึง ๒ ตัวอย่าง โดยให้มีพื้นที่รวมไม่น้อยกว่า ๑ ถึง ๒ ตารางเมตร เมื่อตรวจสอบแล้วตัวอย่างต้องเป็นไปตามข้อ ๔.๔ ถึงข้อ ๔.๑๑ ทุกรายการ จึงจะถือว่าเสื้อฮีรุ่นนั้นเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด

๗.๓ เกณฑ์ตัดสิน

ตัวอย่างเสื้อฮีต้องเป็นไปตามข้อ ๗.๒.๑ และข้อ ๗.๒.๒ ทุกข้อ จึงจะถือว่าเสื้อฮีรุ่นนั้นเป็นไปตามมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนนี้

๘. การทดสอบ

๘.๑ ภาวะทดสอบ

หากมิได้กำหนดไว้เป็นอย่างอื่น ให้เก็บเสื้อฮีตัวอย่างหรือชิ้นทดสอบไว้ที่อุณหภูมิ (๒๗ ± ๒) องศาเซลเซียส และความชื้นสัมพันธ์ ร้อยละ (๖๕ ± ๒) เป็นเวลาไม่น้อยกว่า ๒๔ ชั่วโมง

๘.๒ การทดสอบชนิดเส้นใยของผ้าทอที่ใช้

๘.๒.๑ การตรวจลักษณะทั่วไปของเส้นใยโดยใช้สมบัติทางกายภาพและกล้องจุลทรรศน์

๘.๒.๑.๑ ให้แยกเส้นด้ายยืนและเส้นด้ายพุ่งออกจากกัน หากเส้นด้ายมีความแตกต่างกันในเรื่องของสี ความเงา ขนาด หรือลักษณะอื่น ๆให้แยกเส้นด้ายออกเป็นแต่ละกลุ่มตามลักษณะทางกายภาพ และแยกทดสอบ

๘.๒.๑.๒ วางเส้นใยจำนวนเล็กน้อยลงบนแผ่นสไลด์ เขี่ยเส้นใยให้ออกจากกัน แล้วหยดน้ำมันแร่หรือของเหลวอื่น ๆ ลงไปหนึ่งหยด ปิดทับด้วยแผ่นแก้วบาง แล้วตรวจสอบลักษณะเส้นใยด้วยกล้องจุลทรรศน์

๘.๒.๑.๓ สังเกตลักษณะตามยาวของเส้นใยและแยกประเภทของเส้นใยเป็น ๔ กลุ่ม ดังนี้

(๑) เส้นใยที่มีเกล็ดที่ผิว ได้แก่ เส้นใยกลุ่มเส้นใยขนสัตว์

(๒) เส้นใยที่มีเส้นขีดขวาง (cross markings) ตามแนวยาวของเส้นใย ได้แก่ เส้นใยในกลุ่มเส้นใยพืช ยกเว้นเส้นใยฝ้าย

(๓) เส้นใยที่มีการบิดเป็นเกลียวจะเป็นเส้นใยฝ้าย

(๔) เส้นใยอื่น ๆ ได้แก่ เส้นใยประดิษฐ์ทุกชนิด

หมายเหตุ *รายละเอียดและรูปแสดงลักษณะภายนอกของเส้นใยเมื่อดูด้วยกล้องจุลทรรศน์ให้ดูใน มาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม วิธีทดสอบสิ่งทอ เล่ม ๑๕ ชนิดเส้นใย มาตรฐานเลขที่ มอก.๑๒๑ เล่ม ๑๕*

๘.๒.๒ การเผาไหม้ของเส้นใย

๘.๒.๒.๑ ใช้ปากคีบจับเส้นใยจำนวนเล็กน้อยแล้วนำไปจ่อข้างเปลวไฟ สังเกตว่าเส้นใยมีการหลอม หรือหดตัวจากเปลวไฟหรือไม่

๘.๒.๒.๒ เลื่อนเส้นใยเข้าไปในเปลวไฟช้า ๆ และระมัดระวัง สังเกตดูว่าเส้นใยติดไฟหรือไม่ เมื่อเส้นใยติดไฟดีแล้วค่อย ๆ นำเส้นใยออกจากเปลวไฟ แล้วสังเกตดูว่าเส้นใยยังติดไฟต่อหรือไม่

๘.๒.๒.๓ ถ้าเส้นใยยังติดไฟอยู่ให้เป่าไฟให้ดับ แล้วดมกลิ่นควันพร้อมทั้งสังเกตดูสีและลักษณะของเถ้าที่เหลือ

๘.๒.๒.๔ เปรียบเทียบปฏิกิริยาต่อเปลวไฟและลักษณะการเผาไหม้กับ ตารางที่ ๑ การเผาไหม้ของเส้นใย หรือเปรียบเทียบกับเส้นใยที่ทราบชนิดแล้ว กรณีที่มีสารหน่วงไฟของเส้นใยบางชนิด เช่น ฝ้าย เรยอน แอซีเตต อาจทำให้ลักษณะการติดไฟ กลิ่น ลักษณะเถ้าเส้นใยเหล่านั้นเปลี่ยนไป ส่วนเส้นใยที่มีสีโดยเฉพาะสีจากสารสี (pigment) จะมีสีตกค้างอยู่ในเถ้า

๘.๒.๒.๕ เส้นใยบางชนิดจะมีกลิ่นจากการเผาไหม้ที่เป็นลักษณะเฉพาะตัว คือ เส้นใยขนสัตว์และเส้นใยประดิษฐ์ที่ทำจากโปรตีน (azlon) จะมีกลิ่นเหมือนผมหรือขนนกไหม้ไฟ เส้นใยพืชและวิสโคส (เรยอน) จะมีกลิ่นเหมือนกระดาษไหม้ไฟ ยางและเส้นใยประดิษฐ์ชนิดอื่น ๆ เช่น อะคริลิก ไนลอน และสแปนเดกซ์จะมีกลิ่นเฉพาะตัวที่สามารถบอกได้จากประสบการณ์

ตารางที่ ๑ การเผาไหม้ของเส้นใย

(ข้อ ๘.๒.๒)

ชนิดเส้นใย / ลักษณะที่ปรากฏ	หลอมตัวเมื่อเข้าใกล้เปลวไฟ	หดตัวจากเปลวไฟ	ลุกไหม้ขณะอยู่ในเปลวไฟ	ไหม้ลุกลามเมื่อออกจากเปลวไฟ	ลักษณะเถ้า
เส้นใยธรรมชาติ					
ไหม	ใช่	ใช่	ใช่	ช้า	ก้อนสีดำ เปราะ
ขนสัตว์	ใช่	ใช่	ใช่	ช้า	ก้อนรูปร่างไม่แน่นอนสีดำ
เซลลูโลส	ไม่	ไม่	ใช่	ใช่	สีเทา เบา นุ่ม
เส้นใยประดิษฐ์					
อะคริลิก	ใช่	ใช่	ใช่	ใช่	ก้อนแข็งสีดำ รูปร่างไม่แน่นอน
แอซีเทต	ใช่	ใช่	ใช่	ใช่	ก้อนแข็งสีดำ รูปร่างไม่แน่นอน
พอลิเอสเทอร์	ใช่	ใช่	ใช่	ใช่	ก้อนแข็งกลมสีดำ
ไนลอน	ใช่	ใช่	ใช่	ใช่	ก้อนแข็งกลมสีเทา
โลหะ (metallic)	ใช่	ใช่	ไม่	ไม่	ก้อนโลหะ
วิสโคส(เรยอน)	ไม่	ไม่	ใช่	ใช่	ไม่มีเถ้า

๘.๒.๓ การละลายของเส้นใย

๘.๒.๓.๑ กรณีทดสอบที่อุณหภูมิห้อง ให้วางเส้นใยจำนวนเล็กน้อยลงบนกระจกนาฬิกาหรือในหลอดทดลอง หรือในบีกเกอร์ ขนาด ๕๐ ลูกบาศก์เซนติเมตร ใส่ตัวทำละลายตามตารางที่ ๒ ลงไปให้ท่วมเส้นใย ใช้ปริมาตรตัวทำละลายประมาณ ๑ ลูกบาศก์เซนติเมตร ต่อเส้นใย ๑๐ มิลลิกรัม

๘.๒.๓.๒ กรณีทดสอบที่จุดเดือดของตัวทำละลาย ให้ต้มตัวทำละลายให้เดือดโดยตั้งบนเตาไฟฟ้าชนิดแผ่นเหล็ก ในตู้ดูดควัน ปรับอุณหภูมิให้ตัวทำละลายเดือดช้า ๆ และระวังอย่าให้ตัวทำละลายเดือดจนแห้ง จากนั้นหย่อนตัวอย่างเส้นใยลงไปในตัวทำละลายที่เดือด

๘.๒.๓.๓ กรณีทดสอบที่อุณหภูมิใดอุณหภูมิหนึ่ง ให้ต้มน้ำในบีกเกอร์บนเตาไฟฟ้าชนิดแผ่นเหล็กควบคุมอุณหภูมิของน้ำให้ได้ตามที่ต้องการ ใส่ตัวอย่างเส้นใยและตัวทำละลายลงในหลอดแก้วทดลอง แล้วจุ่มหลอดทดลองลงในบีกเกอร์

๘.๒.๓.๔ สังเกตดูว่าเส้นใยละลายหมด หรืออ่อนตัวลงเป็นพลาสติก หรือไม่ละลาย แล้วเปรียบเทียบสมบัติในการละลายของเส้นใยตัวทำละลายตามตารางที่ ๒

๘.๒.๓.๕ สมบัติการละลายสามารถใช้ทดสอบหาส่วนประกอบที่เป็นโลหะ (metal component) ในเส้นใยได้ด้วยการละลายเส้นใยในเมทา - ครีซอล (m - cresol) ส่วนที่เหลือจากการละลายซึ่งมีลักษณะมันวาวจะเป็นส่วนประกอบที่เป็นโลหะ

ตารางที่ ๒ การละลายของเส้นใย

(ข้อ ๘.๒.๓)

ชนิดเส้นใย / ตัวทำละลาย	กรดเกลเซียลแอซีติก	แอซีโทน	โซเดียมไฮโป คลอไรต์	กรดไฮโดรคลอริก	กรดฟอร์มิก	1,4-ไดออกเซน	เมทา-ไซลีน	ไซโคลเฮกซาโนน	ไดเมทิลฟอร์มาไมด์	กรดซัลฟิวริก	กรดซัลฟิวริก	เมทา-ครีซอล	กรดไฮโดร ฟลูออริก	กรดไนตริก	กรดไนตริก
ความเข้มข้น (ร้อยละ)	100	100	5	20	85	100	100	100	100	59.5	70	100	50	63.5	63.5
อุณหภูมิ (องศาเซลเซียส)	20	20	20	20	20	101	139	156	90	20	38	139	50	100	25
เวลา (นาที)	5	5	20	10	5	5	5	5	10	20	20	5	20	5	5
แอซีเตต	ล	ล	ม	ม	ล	ล	ม	ล	ล	ล	ล	ล			
อะคริลิก	ม	ม	ม	ม	ม	ม	ม	ม	ล	ม	ม	พ	ม	ล	ล
ฝ้ายและลินิน	ม	ม	ม	ม	ม	ม	ม	ม	ม	ม	ล	ม	ม	ล	ล
ไนลอน	ม	ม	ม	ล	ล	ม	ม	ม	น	ล	ล	ล		ล	ล
พอลิเอสเตอร์	ม	ม	ม	ม	ม	ม	ม	ม	ม	ม	ม	ล	ม	ล	ม
วิสโคส (เรยอน)	ม	ม	ม	ม	ม	ม	ม	ม	ม	ล	ล	ม	ม	ล	ล
ไหม	ม	ม	ล	ม	ม	ม	ม	ม	ม	ล	ล	ม	ม		
ขนสัตว์	ม	ม	ล	ม	ม	ม	ม	ม	ม	ม	ม	ม		ล	ม

หมายเหตุ *๑. ล หมายถึง ละลาย*

๒. พ หมายถึง เป็นพลาสติก

๓. ม หมายถึง ไม่ละลาย

๔. น หมายถึง ไนลอน 6 ละลาย ไนลอน 6,6 ไม่ละลาย

๕. คำเตือน ควรศึกษาข้อมูลความปลอดภัยสารเคมี (material safety data sheet) สวมเครื่องมือ อุปกรณ์ป้องกันตนเองและใช้สารเคมีอย่างระมัดระวัง

ภาคผนวก ก.

รายชื่อแอโรแมติกแอมีน

(ข้อ ๔.๖)

ลำดับที่	หมายเลข ซีเอเอส (CAS number)	ชื่อสาร (substance)	
1	92-67-1	biphenyl-4-ylamine 4-aminobiphenyl xenylamine	ไบฟีนิล-4-อิลามีน 4-แอมิโนไบฟีนิล ซีนิลามีน
2	92-87-5	benzidine	เบนซิดีน
3	95-69-2	4-chloro-o-toluidine	4-คลอโร-ออร์โท-โทลูอิดีน
4	91-59-8	2-naphthylamine	2-แนฟทิลามีน
5	97-56-3	o-aminoazotoluene 4-amino-2′, 3-dimethylazobenzene 4-o-tolylazo-o-toluidine	ออร์โท-แอมิโนเอโซโทลูอีน 4-แอมิโน-2′, 3-ไดเมทิลเอโซเบนซีน 4-ออร์โท-โทอิลเอโซ-ออร์โท-โทลูอิดีน
6	99-55-8	5-nitro-o-toluidine	5-ไนโทร-ออร์โท-โทลูอิดีน
7	106-47-8	4-chloroaniline	4-คลอโรแอนิลีน
8	615-05-4	4-methoxy-m-phenylenediamine	4-เมทอกซี-เมตะ-ฟีนิลีนไดแอมีน
9	101-77-9	4,4′-methylenedianiline 4,4′-diaminodiphenylmethane	4,4′-เมทิลีนไดแอนิลีน 4,4′-ไดแอมิโนไดฟีนิลมีเทน
10	91-94-1	3,3′-dichlorobenzidine 3,3′-dichlorobiphenyl-4,4′-ylenediamine	3,3′-ไดคลอโรเบนซิดีน 3,3′-ไดคลอโรไบฟีนิล-4,4′-อิลีนไดแอมีน
11	119-90-4	3,3′-dimethoxybenzidine o-dianisidine	3,3′-ไดเมทอกซีเบนซิดีน ออร์โท-ไดแอนิซิดีน
12	119-93-7	3,3′-dimethylbenzidine 4,4′-bi-o-toluidine	3,3′-ไดเมทิลเบนซิดีน 4,4′-ไบ-ออร์โท-โทลูอิดีน
13	838-88-0	4,4′-methylenedi-o-toluidine	4,4′-เมทิลีนได-ออร์โท-โทลูอิดีน
14	120-71-8	6-methoxy-m-toluidine p-cresidine	6-เมทอกซี-เมตะ-โทลูอิดีน พารา-ครีซิดีน

รายชื่อแอโรแมติกแอมีน (ต่อ)

ลำดับที่	หมายเลข ซีเอเอส (CAS number)	ชื่อสาร (substance)	
15	101-14-4	4,4′-methylene-bis-(2-chloro-aniline) 2,2′-dichloro-4,4′-methylene-dianiline	4,4′-เมทิลีน-บิส-(2-คลอโร-แอนิลีน) 2,2′-ไดคลอโร-4,4′-เมทิลีน-ไดแอนิลีน
16	101-80-4	4,4′-oxydianiline	4,4′-ออกซีไดแอนิลีน
16	101-80-4	4,4′-oxydianiline	4,4′-ออกซีไดแอนิลีน
17	139-65-1	4,4′-thiodianiline	4,4′-ไทโอไดแอนิลีน
18	95-53-4	o-toluidine 2-aminotoluene	ออร์โท-โทลูอิดีน 2-แอมิโนโทลูอีน
19	95-80-7	4-methyl-m-phenylenediamine	4-เมทิล-เมตะ-ฟีนิลีนไดแอมีน
20	137-17-7	2,4,5-trimethylaniline	2,4,5-ไทรเมทิลแอนิลีน
21	90-04-0	o-anisidine 2-methoxyaniline	ออร์โท-แอนิซิดีน 2-เมทอกซีแอนิลีน
22	60-09-3	4-aminoazobenzene p-aminoazobenzene	4-แอมิโนเอโซเบนซีน พารา-แอมิโนเอโซเบนซีน
23	95-68-1	2,4-xylidine	2,4-ไซลิดีน
24	87-62-7	2,6-xylidine	2,6-ไซลิดีน